

DA GMINY
ONKOWO

Uchwała Nr XLVI/247/2010
Rady Gminy Jonkowo
z dnia 23. września 2010 roku

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Dzieckiem i Rodziną w Gminie
Jonkowo na lata 2010 – 2020.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 Ustawy z 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 01. 142. 1591, Dz. U. 2002. 23. 220, Dz. U. 2002. 62. 558, Dz. U. 2002. 113. 984, Dz. U. 2002. 214. 1806, Dz. U. 2003. 80. 717, Dz. U. 2003. 162. 1568, Dz. U. 2002. 153. 1271, Dz. U. 2004. 102. 1055, Dz. U. 2004. 116. 1203, Dz. U. 2002. 214. 1806, Dz. U. 2005. 172. 1441, Dz. U. 2006. 17. 128, Dz. U. 2005. 175. 1457, Dz. U. 2006. 181. 1337, Dz. U. 2007. 48. 327, Dz. U. 2007. 138. 974, Dz. U. 2007. 173. 1218, Dz. U. 2008. 180. 1111, Dz. U. 2008. 223. 1458, Dz. U. 2009. 52. 420, Dz. U. 2009. 157. 1241, Dz. U. 2010. 28. 142, Dz. U. 2010. 28. 146) oraz art. 17 ust.1 pkt 13 Ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2009 Nr 175, poz. 1362).

Rada Gminy Jonkowo
Uchwała

§1

Przyjąć Gminny Program Opieki nad Dzieckiem i Rodziną w Gminie Jonkowo na lata 2010 – 2020, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Jonkowo.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

RADCA PRAWNY
mgr Elżbieta Przybysz

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Leszek Domin

**GMINNY PROGRAM
OPIEKI NAD DZIECKIEM
I RODZINĄ W GMINIE
JONKOWO NA LATA
2010 – 2020**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 13 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

Przedmiotowy program obejmuje ramy merytoryczne i organizacyjne dla stworzenia systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną w gminie Jonkowo w perspektywie lat 2010 – 2020.

Program wyznacza kierunki i obszary działania w tworzeniu tego systemu oraz określa podmioty realizujące poszczególne działania.

Program jest także dokumentem stanowiącym podstawę do ubiegania się o środki finansowe pochodzące ze źródeł zewnętrznych (m.in. środki budżetowe będące w dyspozycji ministra pracy i polityki społecznej), które mogą zostać przeznaczone na realizację przyjętych celów i zadań.

SPIS TREŚCI	3
WPROWADZENIE	4
DIAGNOZA SYTUACJI DZIECKA I RODZINY W GMINIE JONKOWO	5
CHARAKTERYSTYKA GMINY JONKOWO	5
RODZINA W GMINIE JONKOWO	7
DIAGNOZA ISTNIEJĄCEJ INFRASTRUKTURY W ZAKRESIE POMOCY DZIECKU I RODZINIE	8
DANE DOTYCZĄCE PROGRAMU	8
CEL STRATEGICZNY	9
ZADANIA	9
CZAS REALIZACJI	10
PODSUMOWANIE	10
SCHEMAT MECHANIZMÓW GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ W GMINIE JONKOWO NA LATA 2010 – 2020	11

WPROWADZENIE

Rodzina i dziecko są chronione zarówno w ustawodawstwie polskim, jak i międzynarodowym. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18 stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej. Innymi regulacjami prawnymi związanymi z problematyką rodziny są m.in. Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Kodeks karny, Kodeks cywilny, Kodeks postępowania cywilnego i Kodeks pracy.

Rodzina znalazła również oparcie w Ustawie z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, art. 2 ust. 1 mówi: „Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.”

Zadaniem pomocy społecznej jest również wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, oraz zapobieganie sytuacjom kryzysowym, poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji za środowiskiem.

Ustawa nałożyła na gminę obowiązek tworzenia gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną (art. 17 ust. 1 pkt 13) oraz opracowywanie programów pomocy społecznej, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka (art. 17 ust. 1 pkt 1).

We wszystkich społeczeństwach rodzina stanowi najmniejszą, po jednostce, komórkę społeczną. W historii ludzkości nie znamy epok ani kultur, aby nie istniały określone formy życia rodzinnego. Niemal zawsze rodzina, mała czy duża, monogamiczna czy poligamiczna, patriachalna czy demokratyczna stanowiła centralną kategorię życia społecznego, wokół której koncentrowały się główne procesy i zjawiska społeczne, takie jak: procesy legislacyjne, obrzędowość i zjawiska kultury, normy religijne i obyczajowe, zjawiska i procesy gospodarcze.

Rodzina wyznacza aspiracje i dążenia człowieka, określa wzory i wartości, do których należy dążyć. Wpływ roli rodziny na życie jej członków zarówno dzieci jak i dorosłych jest istotny i trwa przez całe życie.

Istnieje wiele definicji rodziny. Najogólniej określa się ją jako naturalną i podstawową komórkę społeczną.

Rodzina pełni szereg funkcji mających na celu zaspokojenie potrzeb swoich członków. Przede wszystkim warunkuje prawidłowy rozwój biologiczny i psychiczno społeczny dziecka. Jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych.

Wychowawcze oddziaływanie rodziny ma istotny wpływ na socjalizację dzieci i młodzieży w drodze nieświadomego, często przekazywania wiedzy o otaczającym świecie wraz z wartościowaniem go i preferowaniem wzorów zachowań.

Na prawidłowe funkcjonowanie rodziny bądź jej dezorganizację mają wpływ czynniki wewnątrzrodzinne (cechy indywidualne członków rodziny, układ międzyosobowy, hierarchia wewnątrzrodzinna, jakość i istota więzi emocjonalnych w rodzinie, cele i system wartości małżeństwa, warunki ekonomiczne, stan posiadania) oraz czynniki zewnętrzne (polityka socjalna państwa wobec małżeństwa i rodziny, ideologia społeczna środków masowego przekazu, przemiany kultury i wykształcenia społeczeństwa, procesy uprzemysłowienia i związana z nimi ruchliwość przestrzenna i pionowa społeczeństwa).

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych.

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

Pomoc powinna służyć odbudowie i podtrzymywaniu umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnieniu ról społecznych.

Problematyka dotycząca sytuacji dziecka i rodziny w gminie Jonkowo poruszona została w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Jonkowo na lata 2006 – 2015”, której celami strategicznymi między innymi są:

- Wzmocnienie funkcji rodziny;
- Ograniczenie zjawiska patologii społecznych.

DIAGNOZA SYTUACJI DZIECKA I RODZINY W GMINIE JONKOWO

Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Jonkowo na lata 2006 – 2015, sprawozdań MPiPS-03 Ośrodka Pomocy Społecznej gminy Jonkowo, Planu Rozwoju Lokalnego gminy Jonkowo.

CHARAKTERYSTYKA GMINY JONKOWO

Gmina Jonkowo położona jest w zachodniej części województwa warmińsko – mazurskiego, w powiecie olsztyńskim, około 15 km w kierunku północno – zachodnim od miasta Olsztyn. Pwoierzchnia gminy wynosi 16.819 ha (168,9 km²), w tym użytki rolne 8.400 ha, lasy 6.500 ha, wody 250 ha, nieużytki 760 ha, tereny zabudowane i komunikacja 910 ha. Zamieszkuje ją 6.231 mieszkańców (stan na 31 grudnia 2008r.)

Gmina leży na uboczu od ważniejszych szlaków komunikacyjnych. Powiązana jest z sąsiednimi gminami i miastem Olsztyn, drogami wojewódzkimi oraz linią kolejową relacji Olsztyn – Morąg oraz Olsztyn – Braniewo. Gmina zalicza się do mniejszych w województwie i charakteryzuje się zwartym obszarem o kształcie zbliżonym do koła. W skład gminy Jonkowo wchodzi 20 sołectw i 4 osady, sąsiaduje z gminami: Świątki, Dywity, Gietrzwałd, Olsztyn oraz z Łuką leżącą w powiecie ostródzkim. Centrum usługowo – administracyjnym jest wieś Jonkowo – siedziba Urzędu Gminy.

Prognoza demograficzna dla województwa warmińsko – mazurskiego do roku 2030.

W regionie Warmii i Mazur tendencje demograficzne nie odbiegają zbyt od tendencji ogólnokrajowych. Do roku 2015 liczba ludności województwa będzie się nieznacznie zwiększała (o około 2%), natomiast w ostatnim 15 – leciu zmniejszy się i w roku 2030 stanowić będzie 99% stanu wyjściowego z roku 1998. W tym okresie ludność miast będzie systematycznie rosła (średni o 11,3%), w przeciwieństwie do ludności wsi, która przez cały prognozowany okres będzie maleć i osiągnie poziom 80,5% w stosunku do roku 1998.

Struktura ludności według płci w województwie ulegnie niewielkim zmianom. Współczynnik feminizacji, który kształtował się na poziomie 103,5 zwiększy się do 104,3 przy czym w miastach wynosić on będzie 109,6 a na terenach wiejskich 93,9.

Podobnie jak w kraju, również w województwie warmińsko – mazurskim nastąpią istotne zmiany w strukturze wiekowej ludności. Dzieci i młodzież w wieku do 17 lat będą stanowić 18,4% populacji województwa (w roku 1998 grupa ta stanowiła 28,2%), natomiast populacja osób w wieku produkcyjnym 58,3% (w roku 1998 wynosiła 59,7%) zaś osób w wieku poprodukcyjnym 23,3% (w roku 1998 odpowiednio 12,1%).

Ruch naturalny i migracyjny ludności województwa również ulegnie znacznym zmianom. Liczba urodzeń w początkowym okresie czasu będzie stopniowo wzrastała, aż do roku 2013, po czym zacznie spadać i w roku 2030 osiągnie poziom 75,5%, w porównaniu z rokiem 1999. Na taki stan rzeczy złoży się przede wszystkim spadek urodzeń na wsi. Przyrost naturalny spadnie w regionie z 3,7% (1999 rok), kiedy to był najwyższy w kraju, do – 4,4% w roku 2030, przy czym w miastach – 3,5%; zaś na wsi – 0,9%. Saldo migracji wewnętrznych nie ulegnie większym zmianom i dotyczy to zarówno migracji w miastach jak i na wsi.

Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku.

Grupa wiekowa	Gmina		
	mężczyźni	kobiety	ogółem
2007 rok			
Wiek przedprodukcyjny (0 – 19)	771	721	1.492
Wiek produkcyjny (20 – K60/M65)	2.025	1.848	3.873

Wiek poprodukcyjny (powyżej K60/M65)	209	404	613
2008 rok			
Wiek przedprodukcyjny (0 – 19)	771	720	1.491
Wiek produkcyjny (20 – K60/M65)	2.093	1.937	4.030
Wiek poprodukcyjny (powyżej K60/M65)	221	425	646

Źródło: Urząd Statystyczny (www.stat.gov.pl)

W gminie Jonkowo w latach 2007 – 2008 liczba osób w wieku przedprodukcyjnym zmalała o 1 osobę. Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym wzrosła w przeciągu roku o 157 osób, natomiast stan mieszkańców w wieku poprodukcyjnym również wzrósł o 33 osoby.

RODZINA W GMINIE JONKOWO

Duże znaczenie na ogólną sytuację rodziny ma liczba dzieci będących na utrzymaniu rodziców, dlatego też należy przyrzeć się pod kątem liczebności dzieci:

Rodziny wg ilości dzieci do 24 lat	Ogółem	W tym:		
		z 1 dzieckiem	z 2 dziećmi	z 3 dziećmi i więcej
Liczba	857	348	317	192
odsetek	100%	41%	37%	22%

Najliczniejszą grupę stanowią rodziny mające 1 dziecko (41%), zaraz za nią plasuje się grupa z 2 dziećmi (37%), a na końcu z 3 i więcej dziećmi (22%).

Na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Jonkowie (sprawozdanie MPiPS z 2009 roku) stwierdza się, iż głównym problemem rodzin jest bezrobocie (123 rodziny - 353 osób w rodzinach). Drugim problemem pod kątem liczby rodzin objętych pomocą jest niepełnosprawność (53 rodziny - 109 osób w rodzinach). Trzecim problemem jest bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych (21 rodzin - 89 osób w rodzinach).

Bezrobocie jest podstawą ubóstwa i braku perspektyw w rodzinach. Wpływa ono znacząco na zwiększenie rozmiaru patologii społecznych takich jak: bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, uzależnienia, przemoc domowa, przestępczość. Problem ten w szczególny sposób dotyka dzieci, które nie mają oparcia i właściwej opieki we własnej rodzinie.

W gminie Jonkowo opracowana jest „Strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie Jonkowo na lata 2007 – 2015”, w ramach której podejmowane są działania mające na celu zwalczanie problemów społecznych. Dodatkowo została powołana „Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych”, która podejmuje działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, a także integrację społeczną osób uzależnionych od alkoholu.

DIAGNOZA ISTNIEJĄCEJ INFRASTRUKTURY W ZAKRESIE POMOCY DZIECKU I RODZINIE

Rodziny i dzieci borykające się z różnymi problemami mogą uzyskać pomoc w instytucjach działających zarówno na terenie gminy, jak i powiatu olsztyńskiego. Instytucje mogące mieć wpływ na poprawę sytuacji dziecka i rodziny to m.in. szkoły i przedszkole oraz świetlice wiejskie i socjoterapeutyczna znajdująca się na terenie gminy Jonkowo.

Poza placówkami edukacyjno – oświatowymi i wsparcia dziennego istotną rolę odgrywają także:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jonkowie;
- Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Jonkowo;
- Posterunek Policji w Jonkowie;
- Parafia rzymskokatolicka w Jonkowie, Nowym Kawkowie, Wrzesinie oraz w Gutkowie;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie.

DANE DOTYCZĄCE PROGRAMU

- Miejsce realizacji programu: Gmina Jonkowo
- Czas realizacji programu: lata 2010 – 2020
- Adresaci programu:
 - rodziny biologiczne
 - dzieci i młodzież
 - rodziny znajdujące się w sytuacji kryzysowej i niedostosowane społecznie
- Koordynator programu: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jonkowie
- Źródła finansowania programu:
 - środki samorządu gminy
 - dotacje celowe
 - środki pozyskane z innych źródeł.
- Partnerzy:
 - Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Jonkowo
 - Posterunek Policji
 - PCPR Olsztyn
 - Urząd Pracy Powiatu Olsztyńskiego
 - Parafie
 - Szkoły
 - Służba zdrowia
 - Rady sołeckie
 - Kuratorzy zawodowi i społeczni

- Urząd Gminy
- GOPS

CEL STRATEGICZNY

Tworząc i opracowując system opieki nad dzieckiem i rodziną założono, że realizacja polityki prorodzinnej przyniesie lepsze efekty, jeżeli będzie miała charakter systemowy i zintegrowany. Szczególnie istotne jest włączenie wszystkich podmiotów działających w środowisku lokalnym wspomagających i wspierających dziecko i rodzinę.

Wyszczególniono następujący cel strategiczny:

- **Poprawa sytuacji bytowej rodzin dotkniętych problemami społecznymi i zapobieganie patologii.**

ZADANIA

1. Diagnozowanie środowiska lokalnego za pomocą dokonania rozpoznania warunków bytowych rodzin z dziećmi.
2. Realizacja programów profilaktycznych oraz edukacyjnych w celu wspierania należytego wychowania dzieci i młodzieży.
3. Promowanie oraz realizacja programów i zajęć z zakresu patologii społecznej.
4. Zapewnienie pomocy dzieciom w postaci dożywiania w szkołach i przedszkolu.
5. Współpraca ze szkołami m.in. z pedagogiem szkolnym w celu rozwiązywania oraz zapobiegania problemom wychowawczym poprzez wskazywanie możliwości uzyskania pomocy w nauce (w świetlicy szkolnej, w świetlicy socjoterapeutycznej w Szkołach i zajęciach wyrównawczych).
6. Umożliwienie dzieciom i młodzieży wypoczynku wakacyjnego przy pomocy dofinansowania kolonii i obozów.
7. Współpraca z Gminną Komisją d.s. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w celu pomocy rodzinie w podjęciu leczenia odwykowego przez uzależnionych członków rodziny.
8. Coroczne uchwalenie Gminnego Programu Profilaktyki, zawierającego działania w zakresie profilaktyki i leczenia uzależnień oraz zasady ich finansowania.
9. Rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej, które własnymi środkami nie są w stanie przeżywać trudnej sytuacji życiowej, zapewnia się pomoc finansową w postaci zasiłków celowych i okresowych oraz pomoc rzeczową.
10. Udzielenie pomocy prawnej osobom i rodzinom w uzyskaniu alimentów od osób zobowiązanych do alimentacji.
11. Osobom wymagającym pomocy w codziennych sprawach oraz w pielęgnacji, zapewnia się usługi opiekuńcze.

CZAS REALIZACJI

Realizacja programu odbywać się będzie w ciągu najbliższych lat i jest to praca ciągła. Efekty zależą będą od stopnia ścisłości współpracy podmiotów, wykonawców oraz umiejętnego wykorzystania środków finansowych, które zostaną przeznaczone na ten cel.

PODSUMOWANIE

Założenia niniejszego Programu idą w kierunku kompleksowego zabezpieczenia potrzeb rodziny i dziecka. W systemie prorodzinnej profilaktyki i opieki nad dzieckiem postawiono na zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie.

Program ten jest zgodny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Jonkowo do roku 2015, oraz kierunkami polityki prorodzinnej państwa.

Niniejszy Program jest dokumentem otwartym i elastycznym, tzn. będzie podlegał okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno – ekonomiczną, rozeznanymi potrzebami i możliwościami finansowymi gminy oraz wymogami prawa.

SCHEMAT MECHANIZMÓW GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD DZIECKIEM I
RODZINĄ W GMINIE JONKOWO NA LATA 2010 – 2020

